Donderdag, 20 mei 2021

P9_TA(2021)0258

Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten: interimverslag

Resolutie van het Europees Parlement van 20 mei 2021 over het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 168/2007 tot oprichting van een Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (COM(2020)0225 — 2020/0112R(APP))

(2022/C 15/47)

Het Europees Parlement,

— gezien het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 168/2007 tot oprichting van een Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (COM(2020)0225),

— gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name artikel 352,

— gezien Verordening (EG) nr. 168/2007 van de Raad van 15 februari 2007 tot oprichting van een Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten ([1]) (de FRA-verordening),

— gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, de artikelen 2, 6 en 7 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het "Handvest"),

— gezien de gezamenlijke verklaring van het Europees Parlement, de Raad van de EU en de Europese Commissie van 19 juli 2012 over de gedecentraliseerde agentschappen en de gemeenschappelijke aanpak,

— gezien de studie "Strengthening the Fundamental Rights Agency — The Revision of the Fundamental Rights Agency Regulation" (Versterking van het Bureau voor de grondrechten — Herziening van de verordening tot oprichting van een Bureau voor de grondrechten), die in mei 2020 door zijn beleidsondersteunende afdeling Rechten van de burger en Constitutionele Zaken werd gepubliceerd,

— gezien artikel 105, lid 5, van zijn Reglement,

— gezien het advies van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid,

— gezien het interimverslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A9-0058/2021),

A. overwegende dat het voorstel voor een verordening van de Raad een stap voorwaarts betekent om de werkzaamheden van het Bureau voor de grondrechten (FRA, hierna "het Bureau") in ruime zin doeltreffender te maken door het Bureau in staat te stellen ten volle te functioneren op alle gebieden die onder de bevoegdheid van de Unie vallen en door de taken en werkmethoden van het Bureau te verduidelijken, met inachtneming van de beginselen van evenredigheid en subsidiariteit; overwegende dat het betreurenswaardig is dat de rechtsgrondslag van dit instrument momenteel eenparigheid van stemmen binnen de Raad en de goedkeuring van het Parlement vereist, hetgeen betekent dat de betrokkenheid van het Parlement bij de hervorming beperkt is;

B. overwegende dat het Bureau een belangrijke bijdrage levert aan de handhaving van de grondrechten en als onafhankelijk en volwaardig EU-agentschap en waakhond op het gebied van de grondrechten verder moet worden versterkt om de grondrechten zo doeltreffend mogelijk te bevorderen en te verdedigen, en dat het tegelijkertijd streeft naar dialoog door middel van de actieve betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld, met inbegrip van orden van advocaten, beroepsorganisaties, magistraten en advocaten;

C. overwegende dat de EU-ambities om een sterkere externe dimensie te ontwikkelen tot uitdrukking moeten komen in een grotere betrokkenheid van het Bureau bij de monitoring en toetsing van de handelingen en activiteiten van de Unie en haar lidstaten met betrekking tot alle aspecten van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid;

D. overwegende dat het in een geglobaliseerde wereld van essentieel belang is om voldoende bescherming van de grondrechten te garanderen door middel van internationale samenwerking met derde landen;

E. overwegende dat het vertrouwen van EU-burgers in het werk van politiële en justitiële autoriteiten alleen kan worden gewekt en kan groeien wanneer de handelingen en activiteiten van de Unie en haar lidstaten nauwkeurig, zorgvuldig en consequent worden gemonitord en getoetst en snel in overeenstemming worden gebracht met verplichtingen op het gebied van de grondrechten; overwegende dat de activiteiten van het Bureau in het kader van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht daarom van het allergrootste belang zijn en dat zijn mandaat als zodanig ook betrekking moet hebben op politiële en justitiële samenwerking in strafzaken;

([1]) PB L 53 van 22.2.2007, blz. 1.

F. overwegende dat de werkzaamheden van het Bureau met betrekking tot de verdediging van de grondrechten en het in kaart brengen van uitdagingen, onder meer in verband met de rechten van kinderen, migratie (waaronder de buitengrenzen), het gebruik van artificiële intelligentie en nieuwe technologieën, gendergelijkheid, gendergerelateerd geweld en vrouwenrechten, belangrijk zijn als prioriteiten van het Bureau en derhalve moeten worden erkend en ondersteund;

1. hecht bijzonder veel belang aan de doelstelling van het Bureau om informatie, bijstand en deskundigheid over de grondrechten te verstrekken aan de relevante instellingen, organen en instanties, en om de grondrechten in de EU te verdedigen en te beschermen, aangezien het Bureau zo toezicht houdt op de praktische toepassing van het Handvest op alle burgers van de lidstaten en er daarbij naar streeft te waarborgen dat elk individu met waardigheid wordt behandeld, terwijl alle lidstaten op gelijke voet worden behandeld; onderstreept de belangrijke rol van het Bureau als facilitator die de Unie en haar lidstaten ondersteunt bij het nemen van maatregelen en het bepalen van een handelwijze met betrekking tot de grondrechten; onderstreept dat deze ondersteuning verschillende vormen kan aannemen, waaronder de publicatie van op feiten gebaseerde, evenwichtige verslagen waarin gegevens uit diverse bronnen aan bod komen; spoort de Commissie en de Raad ertoe aan de door het Bureau geproduceerde gegevens systematisch te integreren in hun beleidsvorming en verbindt zich ertoe dezelfde doelstelling na te streven;

2. benadrukt dat haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen een wijdverspreid en prangend probleem blijven, net als discriminatie op gelijk welke grond, zoals geslacht, ras, huidskleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of levensovertuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, handicap, genderidentiteit of genderexpressie, leeftijd of seksuele gerichtheid; wijst erop dat een horizontaal en intersectioneel perspectief van essentieel belang is voor de bescherming van de grondrechten van eenieder; waarschuwt voor de toename en normalisatie van haatzaaiende uitlatingen en verschillende vormen van racisme, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende onverdraagzaamheid, met name zigeunerhaat, antisemitisme, islamofobie en racisme tegen zwarte mensen en mensen van kleur in veel lidstaten, hetgeen door de opkomst van extremistische bewegingen is verergerd en in de onlineomgeving is toegenomen, met name tijdens de COVID-19-pandemie; benadrukt dat het Bureau zich inzet voor de bestrijding van alle vormen van discriminatie en verzoekt het Bureau de ontwikkelingen op het vlak van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven te blijven volgen en regelmatig verslag uit te brengen over concrete gevallen en de meest recente tendensen;

3. bevestigt nogmaals bereid te zijn het Bureau in staat te stellen ten volle te functioneren op alle gebieden die onder de bevoegdheid van de Unie vallen en zijn rol zoals bedoeld door de EU-wetgevers te vervullen, en is dan ook bereid de beginselen en voorwaarden te noemen waaronder het zijn toestemming kan verlenen; betreurt in dit verband dat het Parlement slechts in beperkte mate betrokken is bij de hervorming van het Bureau en beklemtoont zijn voorkeur voor een gewone wetgevingsprocedure; verzoekt de Commissie om aan het Bureau, in overeenstemming met andere JBZ-instanties, een voldoende verhoogde begroting toe te wijzen, zodat het zijn taak ten volle kan vervullen; erkent dat het Bureau over voldoende gespecialiseerd personeel moet beschikken;

4. verzoekt de Raad bij het wijzigen van de FRA-verordening rekening te houden met onderstaande overwegingen:

i) *Werkingssfeer van de verordening*

In overeenstemming met de wijzigingen die het gevolg zijn van de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon moet het woord "Gemeenschap" in de gehele verordening worden vervangen door het woord "Unie" — hieruit volgt dat handelingen of activiteiten van de Unie of de lidstaten die verband houden met of plaatsvinden in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid of de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, onder de FRA-verordening moeten vallen; in dit opzicht moet duidelijk worden vastgesteld dat het mandaat van het Bureau ook betrekking heeft op het gebied van politiële en justitiële samenwerking in strafzaken en kwesties in verband met de eerbiediging van de grondrechten aan de buitengrenzen van de Unie (in overeenstemming met artikel 77 VWEU), en dat het Bureau ook aandacht besteedt aan kwesties in verband met de wederzijdse erkenning door de lidstaten van rechterlijke uitspraken en beslissingen; beklemtoont dat het Bureau een belangrijke rol speelt bij het leveren van waardevolle input en bijdragen in de context van procedures uit hoofde van artikel 7 VEU en het jaarlijks verslag over de rechtsstaat; is van mening dat het Bureau in de toekomst ook bijdragen moet leveren in de context van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting [2]; onderstreept in dit verband de rol van het Bureau als een instrument voor het verdedigen van de beginselen van democratie, de rechtsstaat en de grondrechten, met name in tijden die gekenmerkt worden door verontrustende autoritaire tendensen;

ii) *Samenwerking met derde landen*

Lidmaatschap als waarnemer mag niet beperkt blijven tot kandidaat-lidstaten of landen waarmee een stabilisatie- en associatieovereenkomst is gesloten, maar moet ook openstaan voor andere derde landen, zoals de landen van de Europese Economische Ruimte/Europese Vrijhandelsassociatie, het VK of — als de raad van bestuur van het Bureau dit passend acht — de landen die onder het Europees nabuurschapsbeleid vallen;

[2] PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 1.

Donderdag, 20 mei 2021

iii) *Werkterreinen*

Naast de bestrijding van racisme, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende onverdraagzaamheid, zoals vastgelegd in artikel 5, lid 2, onder b), van de FRA-verordening, en de meer algemene verbintenis om elke vorm van discriminatie en haatmisdrijven te bestrijden, moeten de volgende werkterreinen specifiek worden vermeld in het dispositief van de nieuwe verordening:

de bestrijding van zigeunerhaat, antisemitisme, islamofobie, racisme tegen zwarte mensen en mensen van kleur, de bescherming van de rechten van personen die tot minderheden behoren, en de eerbiediging van politieke of andere denkbeelden;

iv) *Jaarlijkse en meerjarige programmering*

Het voorstel van de Commissie om af te stappen van het huidige meerjarenkader van vijf jaar moet worden overgenomen, zodat er niet langer thematische beperkingen gelden voor elke periode van vijf jaar en het Bureau zijn werkzaamheden en thematische focus kan aanpassen aan nieuwe prioriteiten; voor het opstellen van zijn programmering moet het Bureau in nauw overleg treden met de nationale verbindingsfunctionarissen van het Bureau, teneinde zo goed en efficiënt mogelijk afspraken te maken met de nationale autoriteiten van de lidstaten over de belangrijkste thematische werkterreinen; het ontwerpprogrammeringsdocument moet ter behandeling naar de bevoegde voorbereidende instantie van de Raad en naar het Europees Parlement worden gestuurd, en rekening houdend met de resultaten van die behandeling moet de directeur van het Bureau het ontwerpprogrammeringsdocument ter goedkeuring voorleggen aan de raad van bestuur van het Bureau;

5. verzoekt de Commissie een meer omvattende en ambitieuze herziening van de FRA-verordening te overwegen op basis van een grondige effectbeoordeling en raadpleging van de belanghebbende partijen, teneinde de onafhankelijkheid, efficiëntie en doeltreffendheid van het Bureau te versterken; verzoekt de Raad zich te buigen over voorstellen in die zin; doet een oproep aan de Commissie om met het oog op die toekomstige herziening met name rekening te houden met de volgende elementen:

i) *Raad van bestuur*

Net als in het geval van vele andere EU-agentschappen moet aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken het recht worden verleend een extra lid in de raad van bestuur van het Bureau te benoemen; de leden van de raad van bestuur moeten het recht hebben één keer herbenoemd te worden; er moet een vereiste worden opgenomen met betrekking tot genderevenwicht in de uit hoofde van de FRA-verordening opgerichte organen; moedigt het Bureau aan de praktijk voort te zetten om in het wetenschappelijk comité ten minste één lid te benoemen met relevante deskundigheid op het gebied van gendergelijkheid;

ii) *Onafhankelijke evaluatie en toetsing van de activiteiten van het Bureau*

De handelingen en activiteiten van het Bureau moeten elke vijf jaar aan een onafhankelijke, externe, niet door de Commissie in opdracht gegeven evaluatie worden onderworpen; de onafhankelijke externe evaluatie moet met name tot doel hebben het effect, de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de werkmethoden van de activiteiten en verwezenlijkingen van het Bureau te beoordelen; de raad van bestuur moet de conclusies van de in artikel 30, lid 3, van de FRA-verordening bedoelde evaluaties bestuderen en de Commissie, waar nodig, aanbevelingen doen voor veranderingen met betrekking tot het Bureau, zijn werkmethoden en zijn mandaat; de Commissie moet de evaluatieverslagen en de aanbevelingen indienen bij het Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, en moet deze publiceren; na bestudering van de evaluatieverslagen en de aanbevelingen kan de Commissie, wanneer zij dit nodig acht, voorstellen voor wijziging van de verordening doen;

iii) *Taken*

Het Bureau moet in staat zijn om op verzoek van de Raad, de Commissie of het Parlement met name onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te doen, enquêtes te houden, voorbereidende en haalbaarheidsstudies te verrichten en conclusies en adviezen te formuleren en publiceren over specifieke thema's, waaronder landspecifieke beoordelingen en adviezen inzake wetgevingsvoorstellen in verschillende stadia van het wetgevingsproces en procedures uit hoofde van artikel 7 VEU; het Bureau moet dit ook op eigen initiatief kunnen doen, en dus niet alleen op verzoek van een

EU-instelling; daarnaast moeten afzonderlijke lidstaten of groepen lidstaten een recht van initiatief hebben; de actieve rol van het Bureau in het toekomstige EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten moet in de verordening worden opgenomen door het Bureau te omschrijven als een orgaan dat in samenwerking met een panel van onafhankelijke deskundigen de belangrijkste positieve en negatieve ontwikkelingen in elke lidstaat op onpartijdige wijze vaststelt en onder meer bijdraagt aan de voorbereiding van het jaarverslag van de Commissie;

6. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.